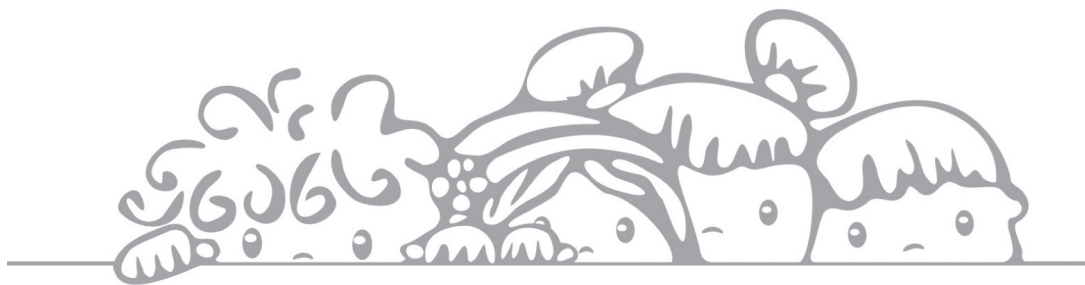

Fedaia

Federació d'entitats
d'atenció a la infància
i l'adolescència

Situació de pobresa infantil a Catalunya 2024

INFORME

Desembre 2024

Col·lecció Informes

ia
fedaia.org

Direcció:

Sònia Martínez Marfil

Redacció:

Gerard Gracià Capellades, M. Carmelita Lapadula

Reconeixement – No comercial – Sense obra derivada (by-nc-nd): permet utilitzar l'obra original sempre que se'n reconegui l'autoria, s'hi indiqui la llicència i l'ús de l'obra no tingui una finalitat comercial. La creació d'obres derivades no està permesa a priori i, per tant, cal l'autorització corresponent.

Com citar aquest document:

Situació de pobresa infantil a Catalunya 2024. FEDAIA

D.L. B. 1606-2025

FEDAIA, Federació d'entitats d'atenció i d'educació a la infància i l'adolescència.

Carrer Girona 34, interior. 08010 Barcelona.

www.fedaia.org

Diagramació, maquetació i impressió: [GO Disseny](#)

Índex

1	Preàmbul	4
2	Diagnosi de la situació	5
2.1	El % d'infants i adolescents a Catalunya que viuen sota el llindar de pobresa	5
2.2	Comparativa entre Catalunya i Espanya amb relació al % de pobresa	5
2.3	Comparativa entre el % de pobresa infantil i el % general de pobresa	8
2.4	Llars en les quals la totalitat dels seus membres adults estan a l'atur	8
2.5	Llars que no poden fer front al pagament del lloguer o de la seva hipoteca	8
2.6	Famílies sense casa o que viuen en condicions d'infrahabitatge	9
2.7	Individus que subsisteixen únicament gràcies a les prestacions econòmiques	11
2.8	Rendiment escolar i situació de pobresa o risc d'exclusió social	11
2.9	Realització d'extraescolars per part dels nens i nenes/adolescents	12
2.10	La inversió en polítiques de protecció social a Catalunya	13
3	Conclusions	15
4	Referències consultades	17

1. Preàmbul

La pobresa infantil a Catalunya continua sent un dels problemes socials més urgents i preocupants. Segons les dades més recents, aproximadament un 33% dels i de les infants a Catalunya es troben en risc de pobresa o exclusió social, una xifra que supera la mitjana de la Unió Europea. Aquesta situació és resultat d'una combinació de factors estructurals que inclouen la precarietat laboral, el nivell d'educació de les mares i pares, la composició familiar i l'accés limitat a serveis bàsics.

Les famílies monoparentals i nombroses són especialment vulnerables, sovint atrapades en un cercle viciós de precarietat econòmica. La pandèmia de la COVID-19 ha agreujat aquesta situació, provocant una disminució significativa dels ingressos familiars i exacerbant les desigualtats preexistents. Moltes famílies han vist reduïda la seva capacitat per cobrir necessitats bàsiques com l'alimentació i l'habitatge, afectant directament el benestar dels infants.

En resposta, el govern català i diverses organitzacions no governamentals han engegat una sèrie de programes per mitigar els efectes de la pobresa infantil. Aquestes iniciatives inclouen ajudes econòmiques, suport alimentari, i programes educatius destinats a assegurar que totes els i les infants tinguin accés a una educació de qualitat. No obstant això, aquests esforços sovint es veuen limitats per la insuficiència de recursos i la magnitud del problema.

L'educació es destaca com un factor clau per trencar el cercle de la pobresa, però molts infants en risc de pobresa troben barreres significatives per accedir-hi. La bretxa digital ha posat de manifest les desigualtats en l'accés a les eines tecnològiques necessàries per seguir el ritme escolar. A més, convivim amb una segregació territorial significativa amb diferències molt marcades entre les àrees urbanes i rurals. Les zones urbanes solen tenir millor accés a recursos i serveis, mentre que les zones rurals pateixen una manca d'infraestructures adequades.

L'actual disseny del sistema de prestacions socials català concedeix una menor protecció relativa a la infància amb relació a la resta de la població. A això contribueix especialment el fet que les transferències a les

famílies amb nens i nenes són escasses respecte a altres països europeus on les ajudes directes i indirectes a les llars amb infants contribueixen de manera decisiva a disminuir el risc de pobresa de la llar i de la infància en general. És d'especial rellevància destacar que les situacions de pobresa patides a la infància, a més dels efectes més immediats a curt termini, tenen grans repercussions a la vida adulta.

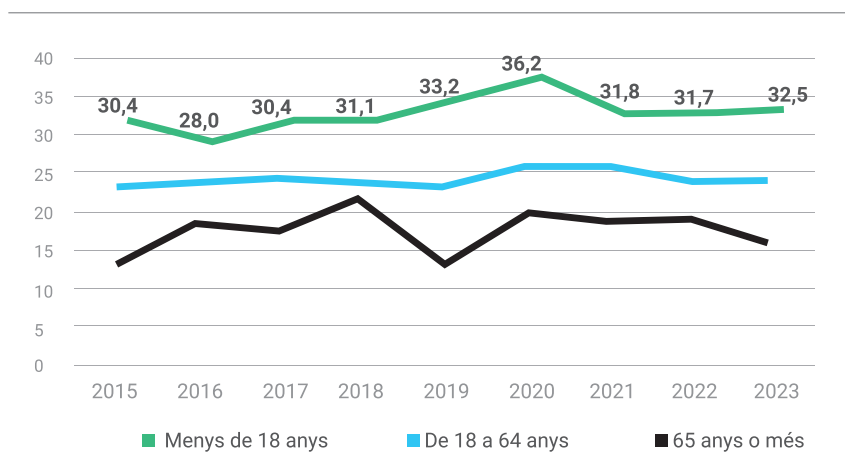
En conclusió, la pobresa infantil a Catalunya és un problema complex i profundament arrelat que requereix una atenció constant i polítiques integrals. Tot i els esforços realitzats fins ara, és essencial seguir treballant per assegurar que tots els i les infants a Catalunya catalans tinguin les mateixes oportunitats de futur, independentment de la seva situació socioeconòmica.

2. Diagnosi de la situació

2.1. El % d'infants i adolescents a Catalunya que viuen sota el llindar de pobresa

La infància és el grup d'edat de població més empobrida. La taxa d'infàncies i adolescències que es troben en situació de pobresa o exclusió social a Catalunya, l'any 2023, se situa, segons l'Enquesta de condicions de vida, en el 32,5% (442.300 nens i nenes) enfront del 24,4% de la població general. Per tant, 1 de cada 3 infants a Catalunya es troba en situació de pobresa o exclusió (Generalitat de Catalunya, 2024).

Taxa AROPE per grups d'edat 2015-2023

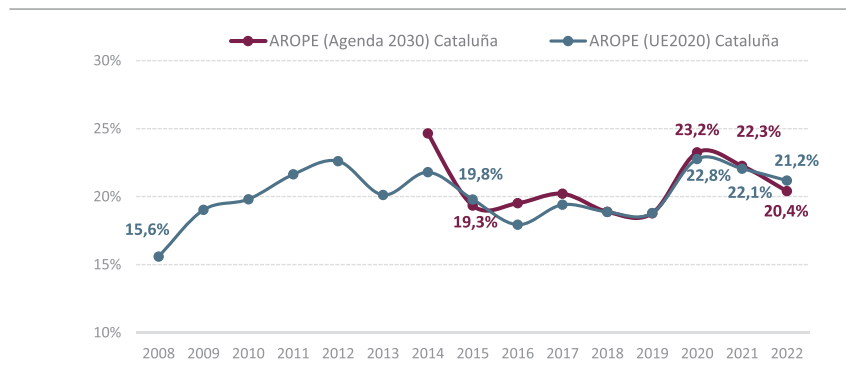

Font: Idescat. Enquesta de condicions de vida, 2023.

2.2. Comparativa entre Catalunya i Espanya amb relació al % de pobresa

Al llarg dels anys, Catalunya ha mantingut unes condicions de vida superiors a les del conjunt del territori nacional a la majoria dels indicadors, però, a la segona meitat de la dècada anterior el pitjor exercici regional de les taxes AROPE havia produït un procés de convergència que havia reduït de mica en mica les diferències a un terç de les que hi havia al començament. En aquest sentit, si el 2015 la diferència entre la taxa regional i nacional havia estat de 9,4 punts percentuals, l'any 2020 havia passat a ser de 3,8. Amb lleugeres variacions aquest procés es va reproduir, també, a la taxa de risc de pobresa, a la pobresa severa i a l'indicador de baixa intensitat d'ocupació (BITH).

AROE: comparativa nova i antiga

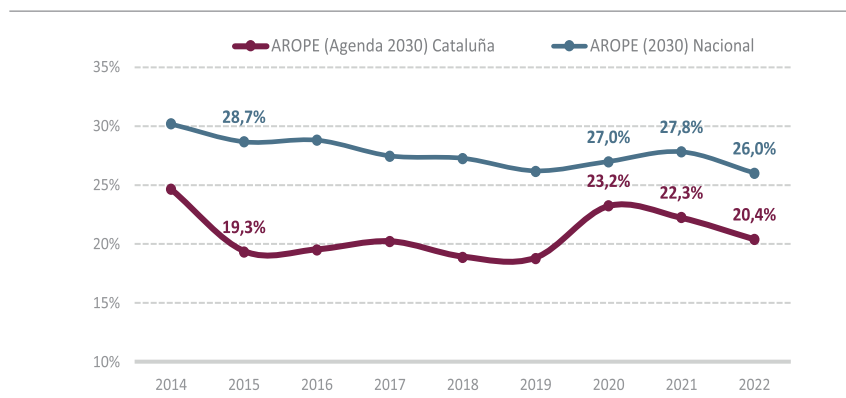
Font: Informe AROPE 2023 Catalunya, pàgina 3, 2023.

Tot i això, els dos últims anys les taxes catalanes han millorat. Així, el 2022 la taxa AROPE de Catalunya (21,2 %) es va reduir en 1,9 punts percentuals, representat, juntament amb Cantàbria, el descens més important de la zona nord. Si bé els tres indicadors que componen la taxa AROPE es van reduir, la proporció de població en llars amb baixa intensitat a l'ocupació ho va fer més que la privació material social i severa i que la taxa de risc de pobresa.

El 20,4% de la població de Catalunya està en risc de pobresa i/o exclusió social l'any 2022. Això suposa un descens d'1,9 punts respecte a l'any passat, cosa que implica prop de 138.000 persones menys. La disminució és semblant a la del total nacional, atès que aquesta ha estat de 1,8 punts percentuals. Així, Catalunya és la sisena regió amb menor població en risc de pobresa i/o exclusió, per sobre de Navarra, el País Basc, Aragó, Cantàbria i la Comunitat de Madrid. En comparació de l'any 2015, que és el designat per a l'avaluació de l'Agenda 2030, la població en risc de pobresa i exclusió social a Catalunya va augmentar un 5,7 % (1,1 punts percentuals), fet que suposa un increment de més de 138.000 persones. Com es veurà, aquest augment és així tant a nivell general com a dos dels tres components de la taxa AROPE: la PMSS i la taxa de risc de pobresa.

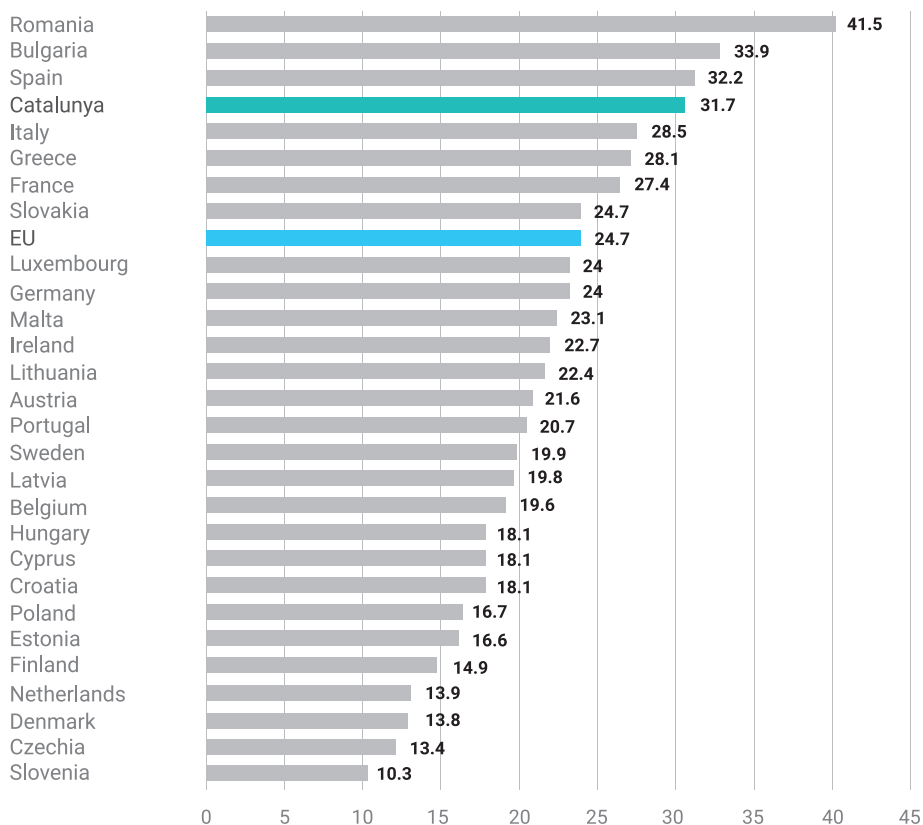
La millora del darrer any ha de ser novament matisada, ja que la població de Catalunya, a més de no millorar els resultats del 2015, encara no ha retornat als nivells anteriors a la Gran Recessió. En aquest sentit, la comparació amb l'any 2008 calculada amb la metodologia antiga, dona un increment de 5,6 punts percentuals, fet que va suposar un creixement del 35,9% i la creació de més de mig milió de persones en risc de pobresa i/o exclusió social en el conjunt del període.

AROE (Agenda 2030)

Font: Informe AROPE 2023 Catalunya, pàgina 4, 2023.

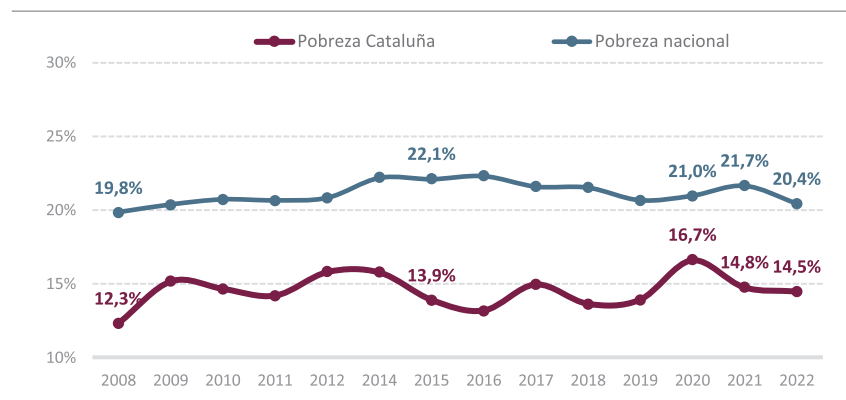
Taxa AROPE segons països UE - 2022

Font: Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya, pàgina 9, 2024.

El 2022 la taxa de risc de pobresa per a Catalunya és del 14,5 %, fet que es tradueix en més d'1,1 milions de persones pobres, de les quals unes 586.000 són dones i 543.000 són homes. Igual que el que va passar amb l'indicador AROPE, la taxa de pobresa de Catalunya es va incrementar notablement l'any 2020, quan va arribar al seu màxim històric, i posteriorment es va reduir el 2021 i romandre relativament estable el 2022 (cau 0,3 punts respecte a l'any anterior). Així, novament la taxa catalana se situa 5,9 punts per sota de la mitjana nacional (20,4 %) i en la tercera millor posició respecte a la resta de regions, per sobre només de Navarra i el País Basc.

Catalunya: risc de pobresa

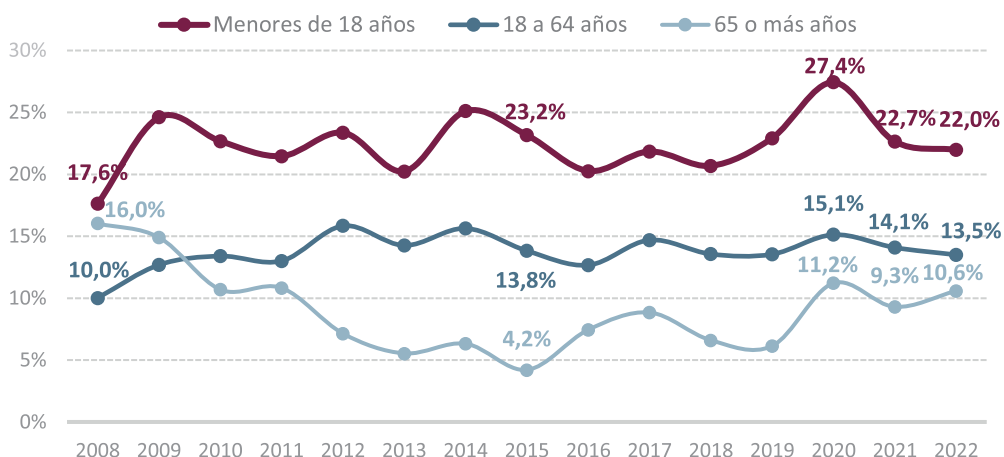

Font: Informe AROPE 2023 Cataluña, pàgina 8, 2023.

2.3. Comparativa entre el % de pobresa infantil i el % general de pobresa

Segons l'edat, igual que s'ha assenyalat a l'anàlisi de la taxa AROPE de Catalunya, el 2022 la taxa de pobresa més elevada és la de les persones menors de 18 anys (22,0 %), seguida de les de 18 a 64 anys (13,4%). La dada més baixa correspon al grup més gran, que és l'única en què la taxa s'incrementa: puja 1,3 punts fins al 10,6%.

Catalunya pobresa per edat

Font: Informe AROPE 2023 Catalunya, pàgina 10, 2023.

2.4. Llars en les quals la totalitat dels seus membres adults estan a l'atur

Dades referents a l'atur de la comunitat autònoma de Catalunya segons l'Enquesta de Població Activa elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística (INE, 2024).

- **Taxa d'atur:** 9,47% (trimestre 1 de 2024). Com més integrats aturats té una família majors dificultats ha d'enfrontar a l'hora d'accedir a béns i serveis de primera necessitat (Save the Children, 2023).
- **Taxa d'atur juvenil:** 23,16% (trimestre 1 de 2024).
- **Percentatge de llars amb tots els membres a l'atur:** 4,97% (trimestre 1 de 2024)
- **Taxa d'atur femení:** 10,31% (trimestre 1 de 2024).

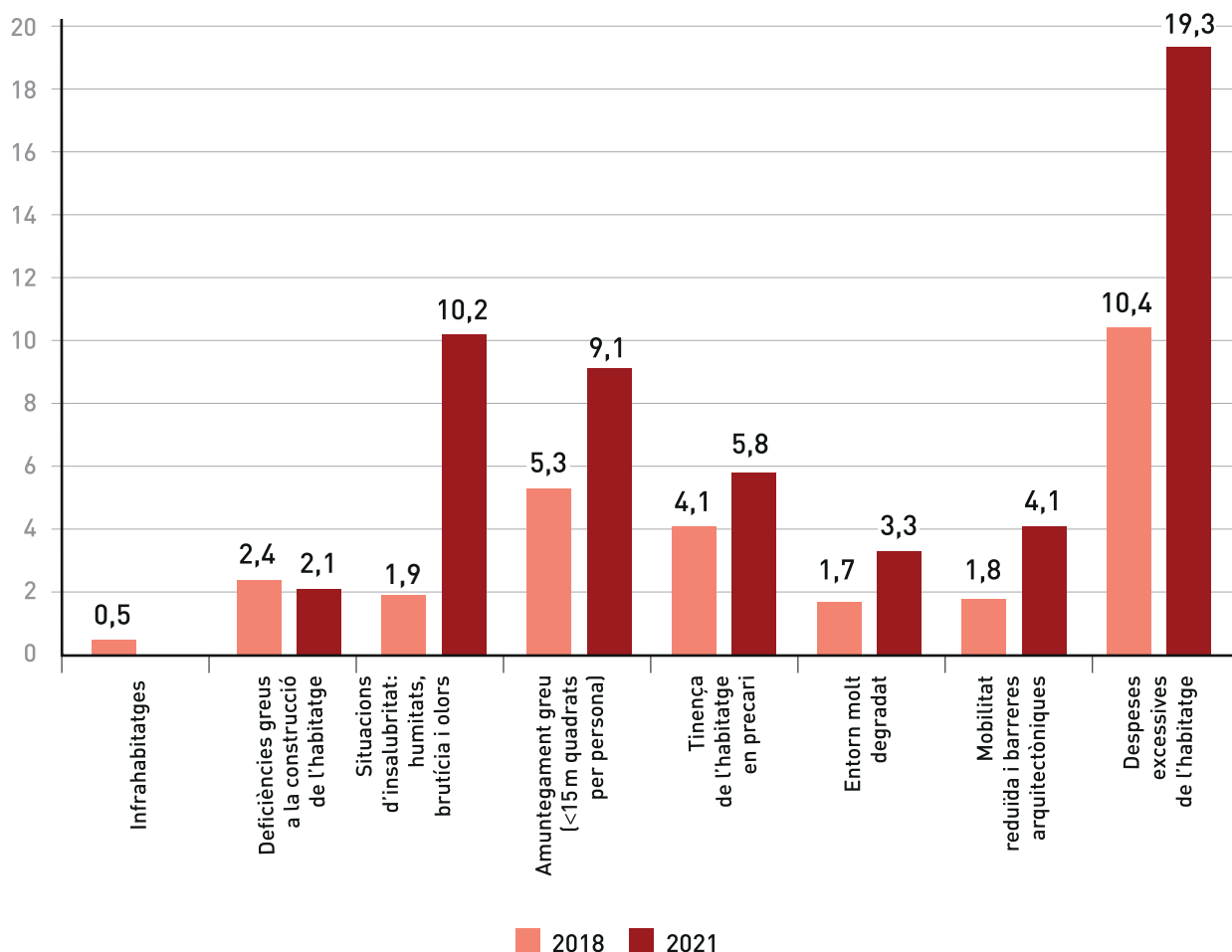
2.5. Llars que no poden fer front al pagament del lloguer o de la seva hipoteca

La situació de l'habitatge a Espanya i Catalunya és una de les qüestions que més ocupa l'agenda pública i que més preocupa les entitats socials. Des de la crisi econòmica del 2008, el protagonisme de les dificultats residencials de la ciutadania ha anat creixent i als mitjans de comunicació la informació sobre el mercat de l'habitatge, les dificultats de les famílies per accedir i mantenir un habitatge digne, els col·lectius més greument afectats o les propostes sobre mesures i regulacions diverses són una constant. El pes de l'habitatge en l'exclusió social ve d'antic i és una problemàtica estructural en la nostra societat que s'ha agreujat encara més en els darrers 15 anys (ECAS, 2022).

Al 2022, un 19,3% de les llars a Catalunya presentava dificultats per poder pagar el lloguer o hipoteca a causa de l'elevat guix que suposava la despesa de l'habitatge. Ara, aquesta xifra ha augmentat. El desequilibri

entre el preu de l'habitatge i la capacitat adquisitiva de bona part de la població porta a diverses situacions associades a problemàtiques dins l'àmbit de l'habitatge. Les situacions d'exclusió en la dimensió de l'habitatge afecten de manera especialment marcada les persones que pateixen exclusió per altres motius: fins un 81,5% dels qui estan en situació d'exclusió social severa pateixen exclusió residencial.

Evolució del percentatge de llars de Catalunya afectades per diversos problemes d'exclusió social en la dimensió de l'habitatge, 2018-2021 (%)

Font: ECAS, a partir de dades EINSFOESSA 2018 i 2021, 2022.

2.6. Famílies sense casa o que viuen en condicions d'infrahabitatge

La FEDAIA és una ferma defensora de la RBU i, al mateix temps, també defensa el fet d'implementar polítiques de l'habitatge, malgrat ser un dret bàsic, s'ha convertit avui dia en un problema estructural i un dels principals generadors d'exclusió social a Catalunya. S'estima que 915.000 persones viuen en habitatge insegur, sota amenaces violentes o de desnonament. D'altra banda, 1.301.200 viuen en habitatges inadequats: estructures temporals no convencionals, infrahabitatsges i fenòmens d'amuntegament (Fundació FOESSA, 2021).

En les condicions més extremes es recompten, a Catalunya l'any 2016, 6.975 persones sense sostre que viuen a la intempèrie o estan allotjades d'emergència i 7.502 persones sense llar, les quals viuen en albergs, centres o allotjaments (dones, migrants, individus que surten de la institució, etc.) o que reben ajudes a llarg termini per sensellarisme (Generalitat de Catalunya, 2017).

Categoria ETHOS	Subcategoria ETHOS	De quines dades disposem i quina font?	
 1 Sense sostre	1 Persones que viuen a la intempèrie	 6.975 persones (Generalitat de Catalunya, 2016)	
	2 Persones en allotjaments d'emergència		
 2 Sense llar	3 Persones que viuen en albergs i centres per a gent sense llar/ allotjament temporal	 7.502 persones (Generalitat de Catalunya, 2016)	
	4 Persones en albergs per a dones		
	5 Persones en allotjaments per a migrants		
	6 Persones que sortiran d'internament en institucions		
	7 Persones que reben ajuda a llarg termini (per sensellarisme)		
	8 Persones que viuen en allotjament insegur		 915.000 persones/ 329.900 llars (Fundació FOESSA, 2021)
	9 Persones que viuen amb la amenaça del desnonament		
10 Persones que viuen sota amenaces violentes			
 4 Habitatge inadequat	11 Persones que viuen en estructures temporals/no convencionals	 1.301.200 persones/ 355.200 llars (Fundació FOESSA, 2021)	
	12 Persones que viuen en habitatge inadequat (infrahabitatge)		
	13 Persones que viuen en amuntegament		

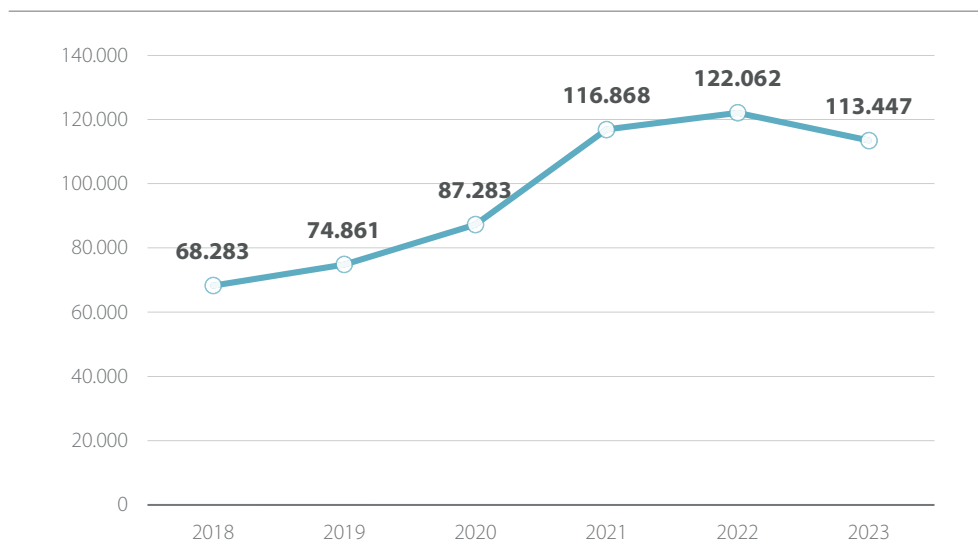
Font: ECAS, *Habitatge i exclusió residencial*, 2022.

Aquesta situació és fruit de dinàmiques complexes i arrelades en l'estructura social i econòmica, entre les quals destaca l'elevat preu de l'habitatge en qualsevol dels seus règims i possibilitats, excedint allò que gran part de les economies familiars poden pagar (ECAS, 2022).

2.7. Individus que subsisteixen únicament gràcies a les prestacions econòmiques

A Catalunya l'any 2023 es van atorgar, de mitjana, 52.603 prestacions en concepte de "Renda Garantida de Ciutadania" (RGC) i se'n van beneficiar una mitjana de 113.447 persones. Aquestes corresponen a un 1,42% de la població catalana que depèn única i exclusivament d'aquest ingrés per garantir la seva subsistència.

Renda Garantida de Ciutadania. Mitjana de persones beneficiàries. Catalunya, 2018-2023

Font: Idescat, a partir de dades del Departament de Drets Socials, 2023.

La RGC és la prestació social a través de la qual s'asseguren els mínims d'una vida digna a les persones i unitats familiars que es troben en situació de pobresa, per tal de promoure la seva autonomia i participació activa en la societat. Es tracta d'una prestació social de naturalesa econòmica i percepció periòdica.

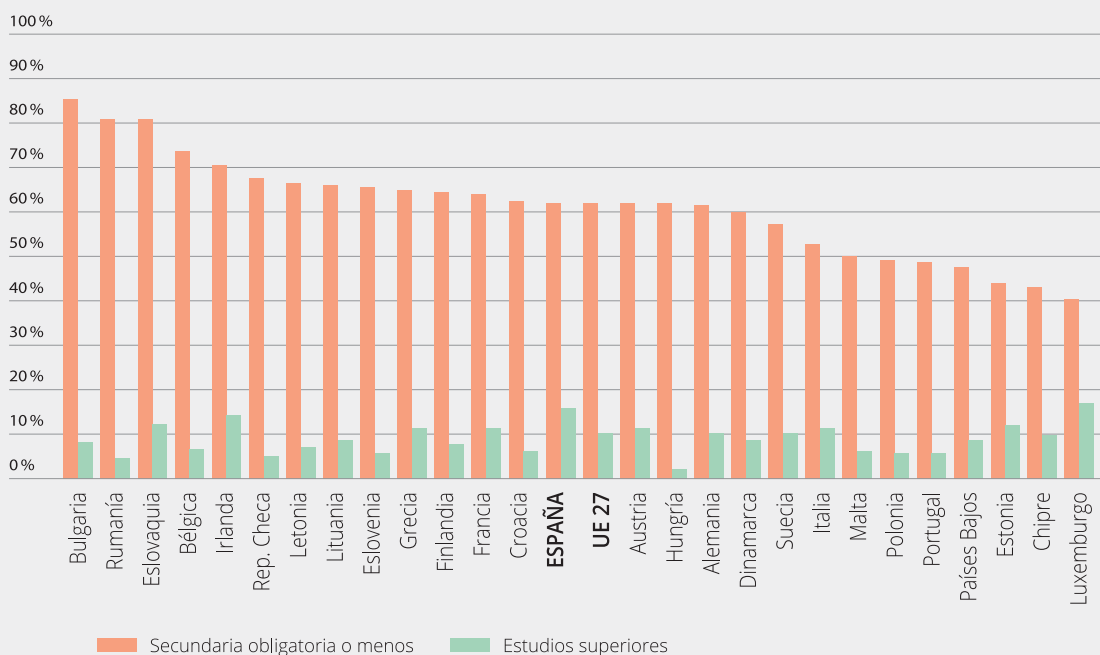
Es poden acollir a la RGC aquelles persones que no disposen de recursos o el que tenen són insuficients per cobrir les necessitats bàsiques, sempre que compleixin una sèrie de requisits. Poden ser persones sense feina i sense recursos, pensionistes, perceptors de prestacions i altres subsidis, famílies monoparentals, etc. En pot ser beneficiària qualsevol persona que durant els sis mesos anteriors a la sol·licitud tingui ingressos inferiors al 91% de l'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya (IRSC) i no tingui patrimoni més enllà de l'habitatge habitual.

Per al 2023, el llindar d'ingressos se situa en 717,10 €/mes en dotze pagues (Secretaria d'Afers Socials i Família, 2023).

2.8. Rendiment escolar i situació de pobresa o risc d'exclusió social

El baix rendiment educatiu i el cicle de reproducció de la pobresa estan estretament vinculats i es reforcen mútuament. Una part important d'aquest cicle té com a corretja de transmissió el capital educatiu de les famílies: a menor grau formatiu a la llar, més risc de pobresa i exclusió entre els i les infants i adolescents, cosa que els condueix a trajectòries educatives precàries i, d'aquí, a la reproducció del fenomen. Així, a Espanya el risc de pobresa i/o exclusió entre els fills de pares i mares amb només estudis obligatoris gairebé quadruplica el dels fills de famílies amb estudis superiors (62% davant el 16%).

Risc de pobresa infantil i/o exclusió social (percentatge de població menor de 18 anys) per grau d'estudis dels pares i mares. Països UE-27,2022

Font: Fundació Bofill a partir de dades extretes d'Eurostat, 2024.

En efecte, l'educació i les polítiques educatives tenen el poder de donar oportunitats i neutralitzar no només les desigualtats en els aprenentatges i els èxits educatius, sinó també la desigualtat i l'exclusió social des de la infància. Així ho demostra la investigació i l'experiència d'aquells països i territoris que han col·locat l'educació al capdavant de la lluita contra la pobresa, en conjunt i contra la pobresa infantil, en particular (Fundació Bofill, 2024).

Per fer de l'educació un instrument clau i efectiu en la lluita contra la pobresa a la infància i l'adolescència cal apostar per aquelles polítiques que, combinades, poden tenir un impacte real i sostingut en el cicle de vida de les persones. Polítiques, totes, que facin de la superació de la desigualtat educativa una palanca de lluita contra l'exclusió social. Segons mostra l'evidència, aquesta és de les inversions més rendibles que es poden dur a terme darrere de la cohesió, el benestar i el progrés del país.

2.9. Realització d'extraescolars per part dels nens i nenes/adolescents

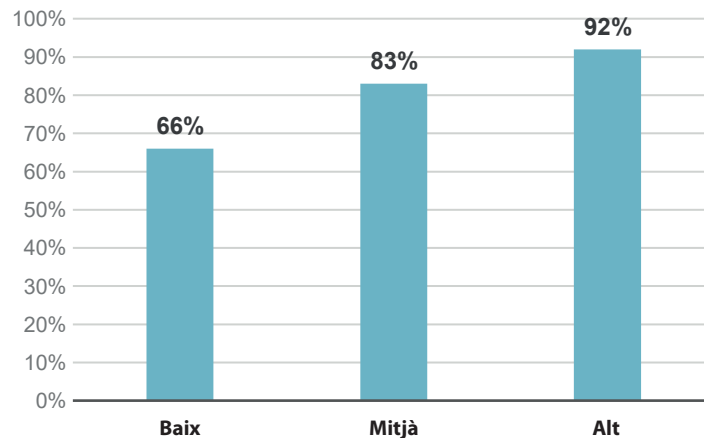
El passat curs acadèmic 2023/24, 140.000 infàncies i adolescències no han fet cap activitat extraescolar de forma regular. En una classe de 25 infants catalana, 4 no fan cap activitat extraescolar.

Les nenes, nens i adolescents dediquen 5 hores setmanals a les activitats extraescolars durant el curs. Això es tradueix en 190 hores anuals d'aprenentatge en activitats de tipus esportiu, d'idiomes, artístic, tecnològic, de lleure, de reforç escolar o de suport socioeducatiu. El preu és el principal motiu de no participació a les activitats extraescolars (un 77% dels casos) entre les famílies amb un nivell socioeconòmic baix. Impliquen un cost mitjà de 560€ anuals per fill per cobrir les activitats extraescolars, a les quals cal afegir les d'estiu (Educatió 360, 2022).

La participació extraescolar és una pràctica estable, continuada, integrada plenament a la vida dels i de les infants i adolescents. No és una pràctica minoritària, ni un privilegi de les famílies adinerades, és una pràctica comuna.

La privació material, el lloc de naixement i els estudis de les mares són factors condicionants de la baixa o nul·la participació extraescolar. Com més baix és el nivell socioeconòmic de les famílies, de menys intensitat, continuïtat i varietat és la pràctica extraescolar de les nenes, nens i adolescents..

Percentatge de participació extraescolar segons el nivell socioeconòmic de les famílies. Catalunya, 2022.

Font: Enquesta de participació extraescolar, Aliança Educació 360, 2022.

2.10. La inversió en polítiques de protecció social a Catalunya

El mapa de recursos de suport a les famílies amb infants no conforma un sistema prou integrat i consistent que doni resposta a les diferents necessitats de suport existents, que ho faci al conjunt del territori i que cobreixi adequadament les diferents etapes del cicle vital dels i de les infants i adolescents.. Aquesta manca es deu, en part, als dèficits d'inversió en aquest àmbit el qual dificulta la provisió suficient de serveis o programes orientats específicament a l'acompanyament familiar i a la promoció de la parentalitat positiva.

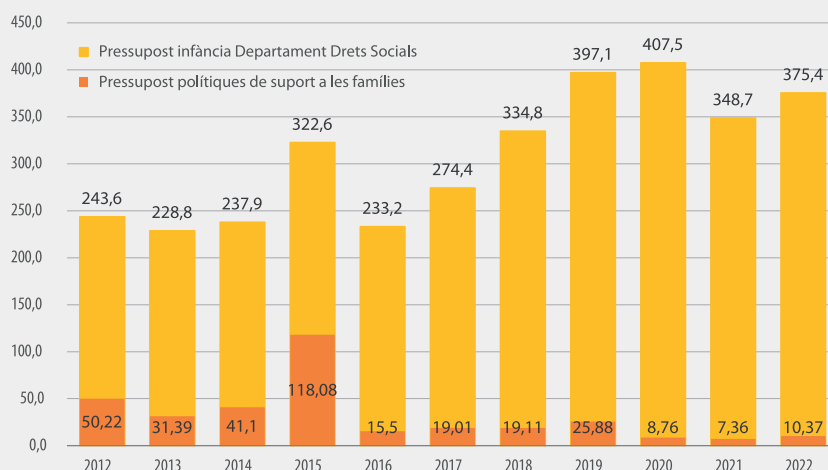
A Catalunya, els poders públics només destinen l'1 % del PIB a polítiques de protecció social adreçades a infància i família, despesa notablement inferior a la del conjunt de la Unió Europea, que és del 2,5 %. Catalunya, que ja té nivells baixos de despesa global en protecció social, també fa un esforç financer baix en la protecció social adreçada a infància i família, ja que és un dels països que hi dedica una despesa sobre el PIB més baixa (Síndic de Greuges de Catalunya, 2023).

Aquests dèficits d'inversió també es palesen si s'analitza la proporció del pressupost en matèria d'infància del Departament de Drets Socials que es destina a les polítiques de suport a les famílies. L'any 2022, només el 2,1 % del pressupost del Departament de Drets Socials destinat a infància cobria despeses de les polítiques de suport a les famílies. La major part del pressupost del Departament de Drets Socials destinat a infància va a parar al sistema de protecció (prop del 85 %).

A mode de comparativa es presenten les dades del conjunt de la resta d'estat espanyol contraposades amb les d'alguns dels països més punters en termes d'inversió en polítiques de protecció social a la infància i les seves famílies al continent europeu.

Evolució del pressupost executat del Departament de Drets Socials

en l'àmbit de la infància 2012-2022 (en milions d'euros)

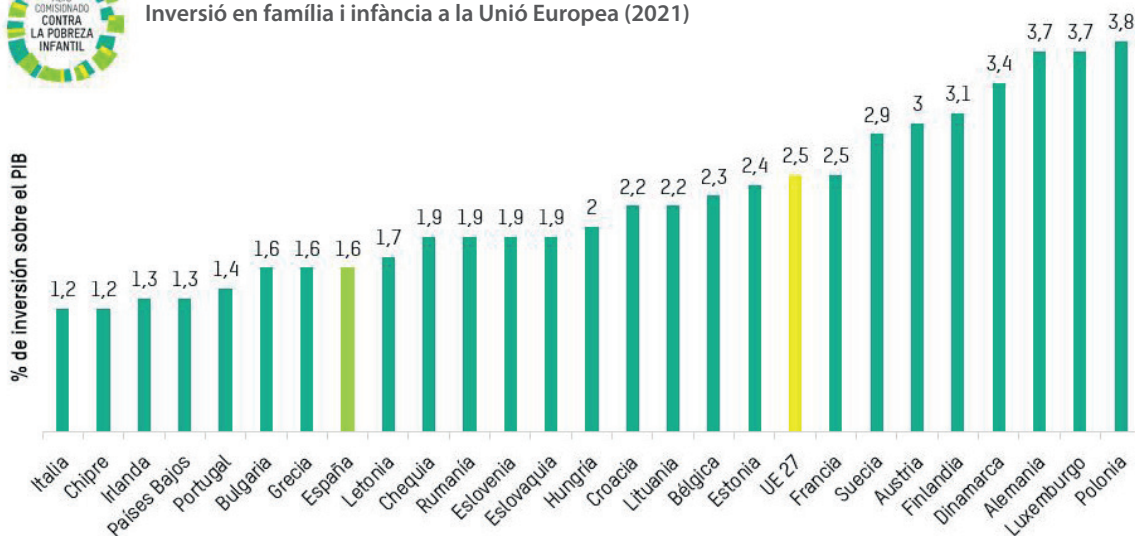
Font: Informe sobre els drets de l'infant. Síndic de Greuges de Catalunya, 2023.

Espanya només inverteix l'1,6% del PIB en protecció social a les infàncies i les seves famílies; lluny de la mitjana europea del 2,5% i molt lluny de la inversió de països com ara Alemanya, que dedica un 3,7% del PIB o Polònia, el 3,8%. Aquests darrers països obtenen taxes de pobresa infantil molt més baixes que les d'Espanya, que es troba per sobre de la mitjana de la UE: si a la UE la mitjana era del 20%, a Espanya, abans de la crisi del COVID19, era del 26,8% i ara ja es situa entorn del 28%. La inversió en infància i la reducció de pobresa infantil estan directament relacionades, és essencial invertir per reduir una taxa de pobresa que afecta gairebé 1 de cada 3 nens i nenes (Save the Children, 2018).

Malgrat aquestes dades siguin decebedors i que Espanya continuï lluny dels països del centre i nord d'Europa, s'ha avançat en inversió en infància i adolescència pujant quatre llocs amb relació als paràmetres de la UE des del 2017. Els Pressupostos Generals de l'Estat del 2023 dediquen a les famílies i la infància la inversió més gran de la història del nostre país.

Inversió en família i infància a la Unió Europea (2021)

Fuente: EU-SILC (2021)

Elaboración: Alto Comisionado contra la Pobreza Infantil

Font: EU-SILC, elaborada per l'Alt comissionat contra la pobresa infantil, 2021.

A Europa, diversos països han implementat sistemes de prestacions universals per recolzar les famílies amb fills per intentar alleujar la càrrega financera de la criança. Aquestes prestacions varien en quantia, criteris d'elegibilitat i enfocament, des de prestacions fixes fins a ajuts que s'ajusten segons els ingressos familiars o el nombre de fills.

Bèlgica i Suècia representen models on l'ajuda estatal per fill és universal, és a dir, totes les famílies amb fills tenen dret a rebre-la, independentment dels ingressos. A Bèlgica, la prestació varia segons l'administració local, mentre que a Suècia, la suma és fixa per a tots els nens fins que compleixen 16 anys. Portugal i Polònia també ofereixen ajuts universals, encara que a Portugal, la quantia de l'ajuda depèn dels ingressos familiars i el nombre de fills, i a Polònia, totes les famílies amb fills menors de 18 anys reben una ajuda sistemàtica, amb sumes que varien segons l'edat del nen.

França, en canvi, destaca per oferir prestacions familiars que depenen dels ingressos de les llars, però només estan disponibles a partir del segon fill. A més de les prestacions per naixement o adopció, França proporciona ajuts per sufragar els costos de guarderia fins que el nen arriba a l'edat escolar obligatòria. Per últim, Espanya ofereix l'Ingrés Mínim Vital, adreçat principalment a famílies amb ingressos molt baixos, amb un complement per a famílies amb fills discapacitats. La quantia de la prestació varia segons l'edat dels fills.

La universalitat d'aquestes prestacions és una de les claus per efectivitat en la reducció de la pobresa infantil i la promoció de l'equitat social. Els sistemes universals són generalment més fàcils d'administrar, tenen més suport social i eviten l'estigma associat a les ajudes condicionades.

Tot i que la implementació varia, l'objectiu comú és alleujar la càrrega financera de les famílies i fomentar un entorn més propici per a la criança dels fills, contribuint així a la sostenibilitat dels sistemes de seguretat social i al benestar de les properes generacions.

3. Conclusions

L'anàlisi de la situació de la pobresa infantil a Catalunya evidencia la persistència de desigualtats significatives que afecten el benestar i les oportunitats de les infàncies i adolescències. Tot i els esforços institucionals i les polítiques públiques aplicades durant els darrers anys, la pobresa infantil continua sent un dels principals reptes socials, amb greus repercussions a llarg termini tant per a les nenes, nenes i adolescents com per a la societat en conjunt.

Una part significativa dels i les infants a Catalunya es troben en risc de pobresa o exclusió social. La dificultat per sortir d'aquesta situació, agreujada per la cronificació de la pobresa en determinats segments de la població, afecta de manera especial els nens i nenes en famílies monoparentals, nombroses o amb situacions d'atur de llarga durada. La crisi derivada de la pandèmia de la COVID-19 i l'augment dels costos de la vida, especialment pel que fa a habitatge i alimentació, ha accentuat les dificultats econòmiques per a moltes famílies, amb una afectació directa sobre el benestar de les més joves. Aquesta conjuntura ha incrementat les desigualtats i ha fet més vulnerables determinats col·lectius.

Amb tot això, la pobresa infantil no es distribueix de manera homogènia a tot el territori català. Existeixen clares desigualtats entre zones urbanes i rurals, així com entre barris dins de les ciutats, on els serveis públics i les oportunitats educatives, sanitàries i de lleure poden ser escassos o poc accessibles per a les infàncies i adolescències en situació de pobresa. Malgrat els avenços, un nombre preocupant d'infants encara no tenen un accés garantit a drets bàsics com ara l'educació, la salut, el lleure o l'habitatge digne.

Per combatre de manera efectiva la pobresa infantil, és fonamental reforçar les polítiques de suport a les famílies a partir d'un model d'atenció centrat en la persona, que inclogui la cooperació entre les infàncies i adolescències i les seves famílies, el sistema educatiu, la pròpia comunitat i les administracions públiques. Cal facilitar l'accés a habitatges assequibles, millorar les prestacions econòmiques per a les famílies amb menys recursos, fomentar serveis de conciliació laboral/familiar i promoure la parentalitat positiva per afavorir una plena autonomia a les llars. A més, és necessari ampliar els programes orientats a la integració social i educativa dels infants en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió social avançant en el complet desplegament del Model SIS per tots els nivells de risc i incloent en la nova cartera de Serveis Socials els serveis inclosos en el Model SIS, sempre amb l'objectiu últim de garantir un desenvolupament integral i inclusiu.

L'abordatge de la pobresa infantil requereix un enfocament integral i una acció coordinada entre els diferents nivells de govern, així com la implicació del teixit associatiu i del conjunt del tercer sector social català. Solament a través d'una col·laboració estreta entre tots els actors socials es podrà aconseguir un progrés real i sostingut en la reducció de la pobresa infantil a Catalunya.

Referències consultades

- ECAS. (2022). *Habitatge i exclusió residencial*. Informe ISOCAT per a la millora de l'acció social. Núm.14.
https://acciosocial.org/wp-content/uploads/2022/04/INSOCAT-14_Habitatge-i-Exclusio-Residencial.pdf
- Educació 360. (2023). *La cara i la creu de la participació extraescolar. Oportunitats i desigualtats educatives*.
<https://www.educacio360.cat/140-000-infants-adolescents-no-faran-cap-activitat-extraescolar-aquest-curs/>
- Epdata. (2024). *Paro en cada comunidad autónoma según la EPA del INE. Cataluña*.
<https://www.epdata.es/datos/paro-cada-comunidad-autonoma-epa-ine/11/cataluna/297>
- European Anti Poverty Network. (2023). *El estado de la pobreza. Seguimiento de los indicadores de la Agenda UE 2030. Cataluña*.
https://www.eapn.es/estadodepobreza/ARCHIVO/documentos/Informe_AROPE2023_Catalunya.pdf
- FOESSA. (2022). *Informe sobre exclusión y desarrollo social en Cataluña*.
<https://www.foessa.es/main-files/uploads/sites/16/2022/02/Informes-territoriales-2022-Catalu%C3%B1a.pdf>
- Fundació Bofill. (2024). *La educación que vence a la pobreza. Una agenda de políticas educativas para el bienestar y el progreso de las personas*.
<https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/k/n/o/tq0laeducacionquevencealapobreza070624.pdf>
- Generalitat de Catalunya. (2016). *Informe sobre el sector de l'habitatge a Catalunya*. Departament de governació. Secretaria d'habitatge i millora urbana.
https://habitatge.gencat.cat/web/.content/home/dades/estadistiques/03_Informe_sobre_el_sector_de_l_habitatge_a_Catalunya/informe_sobre_el_sector_de_l_habitatge_a_catalunya/docs/informe_sector_2016.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2023). *Guia de serveis i prestacions a les famílies*. Departament de drets socials. Secretaria d'afers socials i famílies.
https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/03families/01prestacions_i_ajuts/guia_prestacions_families/guia-prestacions-serveis-families.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2024). *Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya 2024-2030*.
<https://govern.cat/govern/docs/2024/04/22/13/46/75e4a3c3-b90a-4ec0-be70-351c864e64e6.pdf>
- Gobierno de España. (2023). *Inversión en familia e infancia en la Unión Europea sobre el PIB (2021)*. Alto comisionado contra la pobreza infantil.
<https://www.comisionadopobrezainfantil.gob.es/es/inversion-en-familia-e-infancia-en-la-union-europea-sobre-el-pib-2021>
- IDESCAT. (2023). *Enquesta de condicions de vida. Catalunya*.
https://www.idescat.cat/pub/id=ecv&utm_campaign=cercador&utm_medium=sugg&utm_source=Idescat&utm_term=enquesta%20de%20condicions%20de%20vida%202023&utm_content=ecv
- IDESCAT. (2023). *Renda garantida de ciutadania. Catalunya*.
<https://www.idescat.cat/pub/?id=ris&n=9549>
- Save the Children. (2018). *Gasto en protección social de la infancia*.
<https://www.savethechildren.es/barometro-infancia/gasto-proteccion-social>
- Save the Children. (2023). *Ser pobre a Catalunya. El retrat de 200 famílies*.
https://www.savethechildren.es/sites/default/files/202312/Annex_El_retrat_de_200_families_2023.pdf
- Síndic de Greuges de Catalunya. (2024). *Informe sobre els drets de l'infant*. El defensor de les persones.
https://www.sindic.cat/site/unitFiles/9900/Informe%20Anual%20Infancia%202023_010224.pdf

Fedaia Federació d'entitats
d'atenció a la infància
i l'adolescència

Carrer Girona 34, interior. 08010 Barcelona
telèfon +34 674 594 278
www.fedaia.org · fedaia@fedaia.org